

Sygn. akt XXVIII C 825/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **P. R. i J. R.**

przeciwko (...) **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę ewentualnie o ustalenie ewentualnie o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę i o ustalenie

I. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów P. R. i J. R. do ich majątku wspólnego kwotę 237 352,06 zł (dwieście trzydzieści siedem tysięcy trzysta pięćdziesiąt dwa złote i sześć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 03 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty;

II. ustala, że Umowa nr (...), zawarta w dniu 07 sierpnia 2009 roku pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym strony pozwanej, jest nieważna;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów P. R. i J. R. do ich majątku wspólnego kwotę 11 868 zł (jedenaście tysięcy osiemset sześćdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 825/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 22 grudnia 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 16 marca 2021 roku przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) S.A.” lub Bank) P. R. (uprzednio W.) i J. R. wnieśli **I.** o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie:

a) kwoty 237 352,06 zł, na którą składają się: (i) kwota 235 692,06 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w okresie od dnia 04 kwietnia 2011 roku do dnia 02 marca 2021 roku; (ii) kwota 60,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłat za monit, uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniach 29 czerwca 2011 roku i 02 stycznia 2012 roku, (iii) kwota 600,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłaty za aneks nr (...) i aneks nr (...), uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniach 20 października 2016 roku i 09 listopada 2018 roku; (iv) kwota 300,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłaty za wydanie zaświadczenia, uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniu 04 października 2018 roku; (v) kwota 700,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj.

opłaty za oszacowanie nieruchomości, uiszczonej przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniu 10 września 2019 roku;

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty w związku z uznaniem, że umowa o kredyt mieszkaniowy (...) nr(...), zawarta dnia 07 sierpnia 2009 roku (dalej jako „Umowa kredytu” lub „Umowa”), jest nieważna tudzież nie istnieje

oraz

b) obok roszczeń o zapłatę, wskazanych powyżej, powodowie wnieśli o ustalenie, że Umowa nr (...), zawarta dnia 07 sierpnia 2009 roku pomiędzy stronami postępowania, jest nieważna.

Ewentualnie, na wypadek uznania przez Sąd, że nie jest możliwe połączenie roszczenia o zapłatę z roszczeniem o ustalenie nieważności umowy kredytu, powodowie wnieśli **II.** o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kwoty 237 352,06 zł, na którą składają się: (i) kwota 235 692,06 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w okresie od dnia 04 kwietnia 2011 roku do dnia 02 marca 2021 roku; (ii) kwota 60,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłat za monit, uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniach 29 czerwca 2011 roku i 02 stycznia 2012 roku, (iii) kwota 600,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłaty za aneks nr (...) i aneks nr (...), uiszczonych przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniach 20 października 2016 roku i 09 listopada 2018 roku; (iv) kwota 300,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłaty za wydanie zaświadczenia, uiszczonej przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniu 04 października 2018 roku; (v) kwota 700,00 zł tytułem innego świadczenia nienależnego tj. opłaty za oszacowanie nieruchomości, uiszczonej przez powodów stronie pozwanej w walucie PLN w dniu 10 września 2019 roku;

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty w związku z uznaniem, że Umowa o kredyt mieszkaniowy, zawarta dnia 07 sierpnia 2009 roku, jest nieważna tudzież nie istnieje.

Ewentualnie, jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia z pkt I i II pozwu, w szczególności w razie uznania przez Sąd, że Umowa kredytu jest nieważna, ale powodom nie przysługuje roszczenie o zapłatę, powodowie wnieśli **III.** o ustalenie, że umowa nr (...), zawarta dnia 07 sierpnia 2009 roku pomiędzy stronami postępowania, jest nieważna.

Ewentualnie, jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia z pkt I, II i III pozwu, w przypadku uznania przez Sąd, że Umowa jest ważna, ale winna obowiązywać bez klauzul indeksacyjnych oraz że w okresie od 22 stycznia 2015 roku do 13 grudnia 2019 roku strona pozwana nie była wierzycielem hipotecznym z tytułu umowy kredytu, tj. strona pozwana nie była uprawniona do pobierania rat kapitałowo-odsetkowych z uwagi na brak wpisu (...) S.A. jako wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej, powodowie wnieśli **IV.** o:

a) zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kwoty 26 652,00 zł tytułem tzw. nadpłat indeksacyjnych w ratach kapitałowo-odsetkowych, uiszczonych w PLN przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 04 kwietnia 2011 roku do dnia 02 stycznia 2015 roku;

oraz

b) zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kwoty 121 914,49 zł tytułem świadczenia nienależnego tj. całych rat kapitałowo-odsetkowych, uiszczonych w PLN przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 02 lutego 2015 roku do dnia 02 grudnia 2019 roku (tj. w okresie, kiedy (...) S.A. nie było wpisane do księgi wieczystej)

oraz

c) zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kwoty 7 480,00 zł tytułem tzw. nadpłat indeksacyjnych w ratach kapitałowo-odsetkowych, uiszczonych w PLN przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 02 stycznia 2020 roku do dnia 02 marca 2021 roku;

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty;

oraz

d) o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że postanowienia Umowy kredytu nr (...) w zakresie § 1 ust. 1 CSU, § 1 ust. 2 COU, § 13 ust. 2 COU, § 15 ust. 7 pkt 2/ a) COU oraz § 13 ust. 3 COU są bezskuteczne wobec powodów tj. nie wiążą powodów.

Ewentualnie w przypadku uznania przez Sąd, że Umowa nr (...) jest ważna, ale winna obowiązywać bez klauzul indeksacyjnych oraz że w okresie od dnia 22 stycznia 2015 roku do 13 grudnia 2019 roku strona pozwana była wierzycielem hipotecznym z tytułu umowy kredytu tj. strona pozwana była uprawniona do pobierania rat kapitałowo-odsetkowych, pomimo braku wpisu (...) S.A. jako wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej, powodowie wnieśli **V. o:**

a) zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kwoty 70 707,00 zł tytułem tzw. nadpłat indeksacyjnych w ratach kapitałowo-odsetkowych, uiszczonych w PLN przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 04 kwietnia 2011 roku do dnia 02 marca 2021 roku;

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty;

oraz

b) ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że postanowienia umowy kredytu nr (...) w zakresie § 1 ust. 1 CSU, § 1 ust. 2 COU, § 13 ust. 2 COU, § 15 ust. 7 pkt 2/ a) COU oraz § 13 ust. 3 COU są bezskuteczne wobec powodów tj. nie wiążą powodów.

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego Banku na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty od pełnomocnictwa według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Uzasadniając żądanie pozwu, powodowie w pierwszej kolejności zarzucili, że przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Podali, że w Umowie nie została wskazana kwota kredytu – co dotyczy rzeczywistej kwoty kredytu w PLN – natomiast kwota w CHF nie została wskazana w Umowie jako kwota kredytu. Zarzucili, że w Umowie nie doszło do określenia przedmiotu głównego w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. jak tego wymaga art. 353 § 1 k.c. oraz że sporna Umowa narusza art. 353⁽¹⁾ k.c. albowiem sprzeczna jest: z naturą instytucji kredytu, z art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe oraz z zasadami współzycia społecznego. Niezależnie od powyższego podnieśli, że cała zastosowania przez pozwanego Banku indeksacja jest nieuczciwa/niejednoznaczna w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c., a nie tylko postanowienia Umowy odsyłające do kursu z tabeli kursów walut obcych, przy czym nieuczciwość tych postanowień prowadzi do braku możliwości utrzymania umowy kredytu w PLN ze stawką LIBOR zarówno z uwagi na pozostałą treść Umowy, jak również z uwagi na sprzeczność Umowy z przepisami prawa wewnętrznego, tj. art. 56 k.c., art. 66 k.c., art. 60 k.c. oraz art. 359 k.c., a także art. 69 Prawa bankowego. Dodali, że dopiero w razie niepodzielenia wszystkich powyższych zarzutów – Umowa pozostaje w mocy jako umowa kredytu w PLN ze stawką LIBOR a powodom należą się tzw. nadpłaty. Podnieśli również argumenty dotyczące braku podstaw pozwanego banku (...) S.A. do pobierania rat kapitałowo-odsetkowych od powodów na rzecz (...) od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia 13 grudnia 2019 roku. W uzupełnieniu swojego stanowiska wskazali, że Bank udzielił im kredytu w walucie PLN, nie

zaś w walucie CHF, i to faktycznie udostępniona kwota w walucie PLN jest rzeczywistym świadczeniem wynikającym z Umowy kredytu, zaś klauzule indeksacyjne są bezwzględnie nieważne.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powodowie przedstawili argumenty przemawiające ich zdaniem za uznaniem przedmiotowej Umowy za nieważną jako sprzeczną z art. 69 ustawy Prawo bankowe oraz z art. 353⁽¹⁾k.c. a także za uznaniem, że postanowienia dotyczące klauzul indeksacyjnych stanowią postanowienia abuzywne. Dodali, że zawarta w tej Umowie indeksacja stanowi instrument finansowy w postaci swapa walutowo – procentowego (CIRS). Zarzucili, iż w okresie od 22 stycznia 2015 roku do 13 grudnia 2019 roku pozwany Bank nie był uprawniony do pobierania od nich rat, gdyż w tym czasie w księdze wieczystej nieruchomości powodów wpisana była (...). Opisać przy tym umowę pomiędzy tzw. (...) a (...) S.A., dotyczącą nabycia przez (...) S.A. tzw. (...). Podali, że 31 października 2014 roku nastąpiło połączenie (...) S.A. z (...). Kolejno powodowie wskazali, że mają interes prawny w zakresie roszczenia o ustalenie, gdyż istnieje potrzeba zabezpieczenia ich roszczeń na przyszłość w kontekście postępowania w sprawie o wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej (k. 3 – 48 – pozw).

W odpowiedzi na pozw strona pozwana Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto wniosła o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana stwierdziła, że bezzasadny jest zarzut nieważności spornej Umowy kredytu oraz zakwestionowała twierdzenia powodów odnośnie tego, że postanowienia tej Umowy stanowią klauzule abuzywne. Podała, że postanowienia Umowy zaczęły być kwestionowane przez powodów dopiero po znacznym umocnieniu się kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotówki, na co pozwany Bank nie miał i nie mógł mieć najmniejszego wpływu. W ocenie strony pozwanej, żądanie powodów nosi znamiona nadużycia prawa podmiotowego i jako sprzeczne z normą wyrażoną w art. 5 k.c. nie zasługuje na ochronę prawną.

Kolejno strona pozwana podała, że w toku wstępnych negocjacji kredytowych wyjaśniono powodom istotę i mechanizm kredytu denominowanego do waluty obcej oraz różnice między kredytem złotówkowym a denominowanym do waluty obcej a także powodowie zostali poinformowani o ryzykach, jakie wiążą się z tego rodzaju kredytami, tj. o ryzyku wynikającym ze zmian kursu waluty kredytu (ryzyku walutowym) i o ryzyku zmiany stóp procentowych i ich konsekwencjach. Dodała, że umowa kredytu denominowanego w walucie obcej jest powszechnie akceptowana w doktrynie i orzecznictwie jako umowa kredytu w rozumieniu art. 69 ustawy Prawo bankowe. Podkreśliła, iż w jej ocenie zakwestionowane przez powodów postanowienia nie naruszają w jakikolwiek sposób ich interesów, gdyż alternatywą dla kredytu denominowanego był kredyt w złotówkach, jednakże powodowie – mając pełną świadomość ryzyka walutowego – zrezygnowali z kredytu złotówkowego i zdecydowali się na kredyt frankowy, bowiem kredyt został przez nich oceniony jako najkorzystniejszy. Podała, że nie można zgodzić się z twierdzeniami powodów jakoby Bank w sposób dowolny miał możliwość ustalenia kursu waluty. Dodała, że kursy stosowane przez Bank i publikowane w Tabeli kursów miały charakter rynkowy.

Z ostrożności procesowej strona pozwana podniosła, że skutkiem ewentualnego uznania postanowienia umownego za niedozwolone jest to, że nie wiąże konsumenta a strony są związane umową w pozostałym zakresie. Wskazała, iż w miejsce pominiętego postanowienia możliwe jest zastosowanie innego pozostającego w mocy postanowienia umownego lub powszechnie obowiązującego przepisu prawa. Podała, że po eliminacji postanowienia abuzywnego Sąd powinien utrzymać umowę w pozostałym zakresie w mocy, stosując do niej powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Podniosła, że uzupełnienie umowy kredytu powinno nastąpić przez zastosowanie rynkowego kursu waluty, obowiązującego w dacie i miejscu płatności. Dodała, że w oparciu o przepis art. 358 k.c. jest możliwość przeliczenia wartości zobowiązania według kursu średniego ogłaszanego przez NBP.

Ponadto strona pozwana wskazała na brak podstaw do kwalifikowania umowy kredytu indeksowanego jako instrumentu finansowego w postaci amortyzowanego swapa procentowo – walutowego, gdyż stanowisko prezentowane przez Komisję Europejską nie pozwala na zakwalifikowanie umowy kredytu jako rodzaju instrumentu

finansowego, co w świetle art. 2 ust. 2 Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi wyklucza możliwość takiej kwalifikacji umowy kredytu również na gruncie prawa krajowego.

Strona pozwana zarzuciła również, iż powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy a w ramach żądania ewentualnego – w ustaleniu, że kwestionowane postanowienia umowne nie wiążą ich, gdyż roszczenia te „skonsumowane” zostały przez żądanie zapłaty.

Następnie strona pozwana podniosła, że powodowie spełniali świadczenie na podstawie umowy kredytu a ten fakt – jej zdaniem – wyłącza wzbogacenie pozwanego Banku bez podstawy prawnej. Podała, że „świadczenie” powodów znajduje usprawiedliwienie w łączącej strony umowie kredytu, co wyklucza możliwość kwalifikowania „świadczenia” powodów jako nienależnego. Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek uznania przez Sąd, iż spełnione przez powodów świadczenia nie mają podstaw prawnych (w szczególności w postaci wiążącej strony umowy kredytu), strona pozwana wskazała, że na podstawie art. 411 k.c. powodowie nie mogą żądać zwrotu tego, co świadczyli.

Na zakończenie strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów z uwagi na okoliczność, iż dochodzą oni roszczeń w związku z dokonaniem spłat rat kapitałowo – odsetkowych kredytu poprzez ich potrącanie z rachunku bankowego. W związku z tym – zdaniem strony pozwanej – uznać należy, iż roszczenie powodów przedawniło się w terminie, określonym w art. 731 k.c., a więc z upływem dwóch lat. Dodała, że nawet jeżeli nie podzielić powyższej argumentacji, nie powinno budzić wątpliwości, że miesięczne raty uiszczane przez powodów stanowią świadczenia okresowe, które zgodnie z art. 118 k.c. przedawniają się w terminie trzech lat (k. 265 – 301 – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 03 sierpnia 2021 roku Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., ponieważ Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem z dnia 10 czerwca 2021 roku, wydanym w sprawie C-198/20, udzielił już odpowiedzi na pytanie prejudycjalne Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie (k. 496 – 496v – protokół z rozprawy z dnia 03 sierpnia 2021 roku).

Na rozprawie w dniu 26 listopada 2021 roku, bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie, strony postępowania podtrzymały powyższe stanowiska procesowe (k. 518 - protokół z rozprawy z dnia 26 listopada 2021 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2009 roku J. R. i P. W. poszukiwali korzystnej dla nich oferty kredytowej, aby pozyskać środki pieniężne na remont domu. Udali się do firmy (...) S.A., która pośredniczyła w zawieraniu umów kredytowych. Pracownik tej firmy przedstawił im oferty kredytowe dwóch banków: Banku (...) S.A. (...) Banku (...) S.A. Zdecydowali się na rozpoczęcie procedury kredytowej z (...) Bank (...) S.A., w którym z kolei przedstawiono im ofertę kredytu złotowego oraz ofertę kredytu powiązanego z walutą franka szwajcarskiego (CHF). Uznali, że z tych dwóch ofert korzystniejsza jest dla nich oferta kredytu powiązanego z walutą CHF z uwagi na niższą ratę kredytową.

(dowód: k. 515, k. 517 - przesłuchanie powodów J. R. i P. R. w charakterze strony)

We wniosku o kredyt mieszkaniowy (...), wypełnionym na druku Banku w dniu 29 maja 2009 roku, J. R. i P. W. zwrócili się do banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. o udzielenie kredytu w wysokości 349 751,70 PLN. W rubryce waluta kredytu spośród opcji PLN, CHF, EUR, USD, DKK, NOK i SEK zaznaczono okienko przy „CHF”. Wpisano, że okres kredytowania ma wynosić 360 miesięcy a raty mają być równe. Zaznaczono, że celem kredytowania jest: budowa/rozbudowa/dokończenie budowy; refinansowanie poniesionych kosztów oraz dowolny cel – spłata kredytu gotówkowego.

Na trzeciej stronie wniosku kredytowe (numerowanej jako strona „2”) w pkt 7 zdanie pierwsze i drugie napisano: „Oświadczam, iż zostałem (-am) poinformowany (-a) przez (...) Bank (...) S.A. o ponoszeniu przeze mnie ryzyka, wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz zmiany wysokości spreadu walutowego, w przypadku zaciągnięcia kredytu

denominowanego w walucie obcej oraz przyjmuję do wiadomości i akceptuję to ryzyko. Przyjmuję do wiadomości, że zmiany kursów walut oraz zmiany wysokości spreadu walutowego w trakcie okresu kredytowania, mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu tj. kwotę kredytu do spłaty oraz wysokość raty kapitałowo – odsetkowej.”

W załączniku nr 1 do wniosku kredytowego w rubryce „Informacje dotyczące uzyskiwanych dochodów” wpisano, że J. R. zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w (...) S.A., a jego średni miesięczny dochód netto z ostatnich 6 miesięcy wynosi 3 854,42 PLN. Natomiast P. W. także zatrudniona jest w (...) S.A. z tym, że na podstawie umowy o pracę na czas określony, a jej średni miesięczny dochód netto z ostatnich 6 miesięcy wynosi 2 715,22 PLN.

Powyższy wniosek został podpisany przez Wnioskodawców – J. R. i P. W. w dniu 29 maja 2009 roku oraz przez doradcę finansowego z (...) S.A. O. S. w dniu 04 czerwca 2009 roku. Na wniosku wpisano proponowaną marżę „1,9%” oraz proponowaną prowizję „2%”.

(**dowód:** poświadczony za zgodność z oryginałami kserokopie: k. 335 – 338 – wniosku o kredyt mieszkaniowy wraz z załącznikami, k. 339 – 344 – Załącznika nr 1 do wniosku, k. 348 – 354 – zaświadczeń o zatrudnieniu)

W dniu 02 lipca 2009 roku Bank wydał pozytywną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku.

(**dowód:** k. 353 – 358 – poświadczony za zgodność z oryginałami kserokopie notatek kredytowych)

W dniu 07 sierpnia 2009 roku J. R. i P. W. jako Kredytobiorcy oraz (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (dalej też jako: Bank) zawarli Umowę nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) (kredyt budowlano - hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowlanej) (dalej też jako: „Umowa”). Umowa ta składała się z części A CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA UMOWY (dalej jako: „CSU”) i części B CZĘŚĆ OGÓLNA UMOWY (dalej jako: „COU”).

W § 1 ust. 1 CSU wskazano, że przedmiotowy kredyt był kredytem denominowanym, udzielonym w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 131 224,64 CHF, jednak nie większej niż 346 000 złotych. W § 1 ust. 2 CSU podano, że przeznaczeniem kredytu jest cel mieszkaniowy w kwocie 117 443,02 CHF oraz cel dowolny w kwocie 13 781,62 CHF. Wskazano okres kredytowania od 07 sierpnia 2009 roku do 02 sierpnia 2039 roku (§ 1 ust. 3 CSU).

Zgodnie z § 1 ust. 4 CSU oprocentowanie kredytu wynosiło 4,50667 % p.a. (w przypadku uruchomienia środków w dniu podpisania Umowy). Wskazano, że marża Banku w dniu udzielenia kredytu wynosiła 4,15% w stosunku rocznym a rzeczywista roczna stopa procentowa wynosiła 4,69% p.a. (§ 1 ust. 5 i 7 CSU).

Stosownie do § 2 ust. 1 CSU całkowity koszt udzielonego kredytu wynosił szacunkowo 239 450,81 zł, w tym: prowizja za udzielenie kredytu pobierana w złotych, stanowiąca równowartość 2 624,49 CHF oraz suma odsetek pobieranych przez Bank przez cały okres kredytowania, szacunkowo – 232 101,98 zł. Natomiast pozostałe koszty łącznie wynosiły szacunkowo 13 580,25 zł, w tym: 1) koszt ustanowienia hipoteki kaucyjnej – 219,00 zł, 2) opłata za przeprowadzenie inspekcji nieruchomości – 160,00 zł, 3) opłata za badanie księgi wieczystej – 100,00 zł, 4) opłata za wewnętrzną weryfikację wartości prawnego zabezpieczenia – 400,00 zł; 5) koszt ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych w całym okresie kredytowania – 12 701,25 zł (§ 2 ust. 3 CSU). Łączna szacunkowa kwota wszystkich kosztów ponoszonych przez Kredytobiorcę w związku z zaciągniętym kredytem, w całym okresie kredytowania, stanowiąca sumę całkowitego kosztu oraz pozostałych kosztów wynosić miała 253 031,06 zł (§ 2 ust. 4 CSU).

W § 3 CSU ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu: 1) hipotekę kaucyjną do kwoty 519 000,00 zł, ustanowioną na rzecz Banku na nieruchomości w miejscowości Ż., do której prawo własności przysługiwało J. R.; 2) cesję na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości. Zabezpieczeniem przejściowym było ubezpieczenie kredytu w (...) S.A.

Stosownie do § 4 ust. 2 i 3 CSU kredyt miał zostać uruchomiony w transzach przelewem na wskazany rachunek bankowy. W § 4 ust. 7 Umowy określono, że wypłata środków z kredytu denominowanego odbywa się na zasadach

określonych w COU. Zgodnie zaś z § 5 ust. 1 CSU spłata kredytu miała następować zgodnie z harmonogramem spłat doręczanym Kredytobiorcy.

W § 1 ust. 1 COU wskazano, że kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych. Stosownie do § 1 ust. 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu wypłacana w złotych, miała być określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt był denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Stosownie do § 1 ust. 3 pkt 1 i 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej: zmiana kursu waluty oraz zmiana wysokości spreadu walutowego miała wpływać na wypłacane w złotych przez Bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez Kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych; ryzyko związane ze zmianą kursu waluty oraz zmianą wysokości spreadu walutowego ponosić miał Kredytobiorca, z uwzględnieniem § 13 ust. 3 oraz § 20 ust. 6.

Stosownie do § 2 ust. 1 i 2 pkt 3 COU oprocentowanie kredytu miało być ustalane według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę odpowiedniej stopy bazowej oraz marży Banku, zaś stopa bazowa odpowiadała obowiązującej w ostatnim dniu roboczym przed dniem uruchomienia środków stawce LIBOR 3M w przypadku kredytów denominowanych w USD lub CHF.

W przypadku kredytów denominowanych, do przeliczeń aktualnego salda kredytu na PLN, zastosowanie miał mieć średni kurs Narodowego Banku Polskiego dla danej waluty, aktualny na ostatni dzień roboczy danego miesiąca (§ 4 ust. 3 COU).

Zgodnie z treścią § 13 ust. 1 i 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, wypłata środków miała nastąpić w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość wypłaconej kwoty wyrażonej w walucie obcej a do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu zastosowanie miał mieć kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. W przypadku kredytów denominowanych, gdy przyznana kwota kredytu, na skutek różnic kursowych, okazałaby się na dzień uruchomienia ostatniej transzy kredytu kwotą: 1) przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w CSU, Bank miał uruchomić środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz miał dokonać pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej, 2) niewystarczającą do realizacji celu mieszkaniowego, określonego w CSU, Kredytobiorca byłby zobowiązany do uzupełnienia brakującej kwoty ze środków własnych lub ze środków przeznaczonych na dowolny cel (§ 13 ust. 3 COU).

W § 15 COU określono zasady spłaty kredytu, wskazując, że spłata kredytu powinna nastąpić w terminach i kwotach, określonych w doręczanym Kredytobiorcy i poręczycielom harmonogramie spłat (ust. 1). Harmonogram spłat ulegał aktualizacji każdorazowo w przypadku zmiany oprocentowania kredytu z zastrzeżeniem § 4 ust. 9 (ust. 2). Datą spłaty raty była data wpływu środków na rachunek obsługi kredytu określony w CSU (ust. 4), a gdy dzień spłaty przypadał na dzień wolny od pracy, spłata powinna być następować w pierwszym dniu roboczym, następującym po tym dniu (ust. 5). W przypadku spłaty w systemie równych rat kapitałowo-odsetkowych, ostatnia rata jako rata wyrównująca mogła być różna od rat pozostałych (ust. 6). W § 15 ust. 7 COU wskazano, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej: 1) harmonogram spłat kredytu wyrażony miał być w walucie, w której kredyt był denominowany; 2) spłata miała następować: a) w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu zastosowanie miał mieć kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, albo b) w walucie obcej, c) w celu zapewnienia spłaty raty kapitałowo-odsetkowej, w dniu wymagalności Kredytobiorca zobowiązany był posiadać na rachunku walutowym kwotę wystarczającą do pełnej spłaty raty.

§ 16 ust. 1 i 4 COU stanowiły, że odsetki od kwoty wykorzystanego kapitału miały być naliczane za okresy miesięczne, licząc od dnia uruchomienia kredytu do dnia poprzedzającego całkowitą spłatę włącznie, według obowiązującej dla kredytu w tym czasie stopy procentowej a odsetki za dany okres miały być płatne bez wezwania Banku, najpóźniej razem z ratą kapitału, do dnia określonego w harmonogramie spłat.

Zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 1 COU Kredytobiorca mógł w ciągu całego okresu kredytowania ubiegać się o zmianę waluty kredytu.

(**dowód:** k. 389 – 403 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) (kredyt budowlano – hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowlanej) z dnia 07 sierpnia 2009 roku)

W dniu 25 lipca 2009 roku J. R. i P. W. zawarli związek małżeński. P. W. przyjęła nazwisko męża. Na powyższej Umowie wskazano poprzednie nazwisko P. W. z uwagi na to, że w chwili zawierania Umowy nie wymieniła ona jeszcze dowodu osobistego.

(**dowód:** k. 516 – przesłuchanie powoda)

W dniu 14 sierpnia 2009 roku Kredytobiorcy wypełnili wniosek o wypłatę I transzy kredytu mieszkaniowego. We wniosku wpisali, że wnioskuje o wypłatę w dniu 18 sierpnia 2009 roku I transzy kredytu w kwocie 36 338 zł na podany we wniosku rachunek bankowy należący do J. R. z tytułem płatności „spłata kredytu”.

Powyższy wniosek wpłynął do Centrali Banku w dniu 18 sierpnia 2009 roku.

Kwota wypłaconej w dniu 25 sierpnia 2009 roku I transzy kredytu została przeliczona przez Bank na saldo zadłużenia w wysokości 13 854,66 CHF przy zastosowaniu kursu CHF w wysokości 1 CHF = 2,6228 PLN.

(**dowód:** k. 415 – 416 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wniosku o wypłatę kredytu z dnia 14 sierpnia 2009 roku; k. 73 – kopia zaświadczenia Banku z dnia 02 października 2020 roku)

W dniu 25 sierpnia 2009 roku Kredytobiorcy i Bank zawarli Aneks nr (...) do w/w Umowy, zmieniający § 3 ust. 5 CSU, nadając mu brzmienie: „Inne: Umowa ustanowienia kaucji. Bank może zwolnić kaucję po okresie 1 roku pod warunkiem terminowej obsługi kredytu”. Wskazano, że z tytułu zawarcia tego aneksu Bank nie pobiera prowizji.

(**dowód:** k. 404 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Aneksu nr (...))

W dniu 07 września 2009 roku Kredytobiorcy wypełnili wniosek o wypłatę II transzy kredytu mieszkaniowego. We wniosku wpisali, że wnioskuje o wypłatę II transzy kredytu w kwocie 146 000 zł na podany we wniosku rachunek bankowy należący do Kredytobiorców z tytułem płatności „II transza”.

Kwota wypłaconej w dniu 09 września 2009 roku II transzy kredytu została przeliczona przez Bank na zadłużenie w wysokości 54 831,56 CHF przy zastosowaniu kursu CHF w wysokości 1 CHF = 2,6627 PLN.

(**dowód:** k. 413 – 414 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wniosku o wypłatę kredytu z dnia 07 września 2009 roku; k. 73 – kopia zaświadczenia Banku z dnia 02 października 2020 roku)

W dniu 23 listopada 2009 roku Kredytobiorcy wypełnili wniosek o wypłatę III transzy kredytu mieszkaniowego. We wniosku wpisali, że wnioskuje o wypłatę w dniu 24 listopada 2009 roku III transzy kredytu w pozostałej kwocie na podany we wniosku rachunek bankowy należący do Kredytobiorców z tytułem płatności „ostatnia rata kredyt budowlany”.

Kwota wypłaconej w dniu 24 listopada 2009 roku III transzy kredytu w wysokości 163 662 zł została przeliczona przez Bank na zadłużenie w wysokości 61 894,71 CHF przy zastosowaniu kursu CHF w wysokości 1 CHF = 2,6442 PLN.

(**dowód:** k. 411 – 412 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wniosku o wypłatę kredytu z dnia 24 listopada 2009 roku; k. 73 – kopia zaświadczenia Banku z dnia 02 października 2020 roku)

Powyższy kredyt został wykorzystany przez Kredytobiorców na remont domu oraz na spłatę kredytu gotówkowego, zaciągniętego przez J. R..

Kredytobiorcy w chwili zawierania Umowy nie prowadzili działalności gospodarczej. J. R. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w maju 2014 roku.

(dowód: k. 515 – 517 – przesłuchanie powodów)

W 2014 roku (...) Bank (...) S.A. jako spółka przejmowana połączył się z (...) Bank (...) S.A. jako spółką przejmującą. Na skutek tego, (...) S.A. jako następcą prawny (...) Bank (...) S.A. wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki wynikające z umów, zawartych przez spółkę przejmowaną.

(okoliczności bezsporne)

Kredytobiorcy i (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarli, datowany na dzień 20 października 2016 roku, Aneks nr (...) do w/w Umowy. W Artykule 1 tego Aneksu wskazano, że jego przedmiotem jest obniżenie marży kredytu w związku z przywróceniem warunków promocji, określonych w Oświadczeniu Kredytobiorcy o spełnieniu warunków promocji złożonym dnia 07 sierpnia 2009 roku, zmiana warunków cenowych (wariant i oferty specjalnej dla wybranych Klientów (...)) oraz zmiana innych warunków Umowy. Strony Umowy oświadczyły przy tym, iż zachowana zostaje tożsamość i ciągłość wierzytelności, wynikającej z umowy nr (...) z dnia 07 sierpnia 2009 roku oraz wszystkich jej zabezpieczeń.

W Artykule 3 Aneksu wskazano, że należna Bankowi opłata bankowa w wysokości 300,00 zł za zmianę warunków Umowy ma zostać uiszczona w dniu podpisania Aneksu i nie będzie podlegać zwrotowi.

(**dowód:** k. 405 – 407 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Aneksu nr (...))

W dniu 09 listopada 2018 roku Kredytobiorcy i Bank zawarli Aneks nr (...) do w/w Umowy. W Artykule 1 tego Aneksu wskazano, że jego przedmiotem jest zmiana zabezpieczenia hipotecznego spłaty kredytu. Strony postanowiły, że (...) S.A. wyda zgodę na zwolnienie zabezpieczenia hipotecznego ustanowionego na nieruchomości, wskazanej w Umowie, w terminie 7 dni od podpisania Aneksu (Art. 2 ust. 1 Aneksu nr (...)), zaś w przypadku niewykonania przez Kredytobiorcę warunków wynikających z promesy w terminie do dnia 30 maja 2019 roku, pozostanie w mocy dotychczasowy zakres zabezpieczenia hipotecznego (Art. 2 ust. 2 Aneksu nr (...)).

(**dowód** k. 408 – 409 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Aneksu nr (...))

W okresie od 04 kwietnia 2011 roku do 02 września 2020 roku J. R. i P. R. uiścili na rzecz Banku łącznie tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych kwotę 221 829,80 zł.

W okresie od 02 października 2020 roku do 02 marca 2021 roku Kredytobiorcy wpłacili Bankowi łącznie kwotę 13 862,26 zł tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych.

W okresie od 04 kwietnia 2011 roku do 02 marca 2021 roku Kredytobiorcy wpłacili Bankowi tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych łącznie kwotę 235 692,06 zł.

Kredytobiorcy wpłacili na rzecz Banku także m.in. następujące opłaty:

- w dniu 29 czerwca 2011 roku – kwota 30 zł za monit o dostarczenie dokumentów,
- w dniu 02 stycznia 2012 roku – kwota 30 zł za monit o dostarczenie dokumentów,
- w dniu 20 października 2016 roku – kwota 300 zł za Aneks nr (...),
- w dniu 04 października 2018 roku – kwota 300 zł za wydanie zaświadczenia,

- w dniu 09 listopada 2018 roku – kwota 300 zł za Aneks nr (...),

- w dniu 09 listopada 2018 roku – kwota 700 zł tytułem opłaty za oszacowanie nieruchomości.

(**dowód:** k. 73 – 76v – zaświadczenie Banku z dnia 02 października 2020 roku; k. 78 – 78v – wyciąg z rachunku powodów – suma spłat od 02 września 2020 roku do 02 marca 2021 roku)

J. R. i P. R. w chwili zawierania powyższej Umowy jak i w czasie spłacania kredytu byli w związku małżeńskim, nie zawierali umów majątkowych małżeńskich.

(**dowód:** k. 516 – 517 – przesłuchanie powodów)

Pismem z dnia 09 marca 2021 roku Kredytobiorcy wezwali Bank do zapłaty kwoty 269 383,89 zł w związku z nieważnym charakterem powyższej Umowy ewentualnie do podjęcia mediacji w terminie 14 dni roboczych. Pismem tym poinformowali Bank o tym, iż dokonywali i będą dokonywać spłat kredytu z zastrzeżeniem zwrotu i pod przymusem finansowym.

Powyższe pismo zostało przesłane do Banku listem poleconym.

(**dowód:** k. 70 – 71 – kserokopia wezwania z dnia 09 marca 2021 roku wraz z potwierdzeniem nadania listu poleconego)

Do czasu zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcom żądanych przez nich kwot.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów i kserokopii dokumentów – złożonych przez strony postępowania oraz z przesłuchania powodów.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w zwykłych kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Odnosnie dowodu z przesłuchania powodów wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali oni przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując, że oferta kredytu w CHF została im przedstawiona jako korzystniejsza od kredytu złotowego oraz że nie wyjaśniano im mechanizmów przeliczeń walutowych, zawartych w Umowie. Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd nie oparł w ogóle ustaleń faktycznych na podstawie dowodów z zeznań przesłuchanych świadków J. P. (k. 496v - 497) i E. S. (k. 497 - 498), które w imieniu Banku podpisywały przedmiotową Umowę, gdyż nie wniosły one nic istotnego do tych ustaleń. Świadkowie ci zeznali, że nie pamiętają powodów ani okoliczności towarzyszących zawieraniu spornej Umowy. Świadek J. P. zeznała, że w 2009 roku była pracownikiem Banku na stanowisku opiekuna klienta, jednak nie pamiętała powodów ani też nie pamiętała, jakich informacji udzielała klientom Banku odnośnie umów kredytowych w sierpniu 2009 roku. Natomiast zeznania świadka E. S. dotyczyły ogólnej procedury stosowanej przez nią przy zawieraniu umów z klientami bezpośrednimi, czyli nie pochodzącymi od pośredników kredytowych,

natomiast powodowie korzystali z usług firmy pośredniczącej. Zeznała, że jeżeli klient był od firmy (...), to nie widziała klientów, a dokumenty otrzymywała od pośrednika (k. 498).

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowody: z dokumentów, wymienionych w pkt VI ppkt 8, 10 – 12, 20 pozwu (k. 4v – 5); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt VII pozwu (k. 5); z opinii biegłych sądowych w innych sprawach, zgłoszonych w pkt VIII – IX pozwu (k. 5 – 5v); z dokumentów, wymienionych w pkt 3 lit. g – j odpowiedzi na pozew (k. 266 – 266v); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 5 odpowiedzi na pozew (k. 266v). W ocenie Sądu wymienione dowody nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Co do dowodów z dokumentów w postaci: opinii biegłych sądowych, złożonych w innych postępowaniach sądowych; artykułów; ekspertyz; opracowań naukowych i raportów, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej strony, która się na nie powołała. Nie mogły one jednak stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie i nie miały one istotnego znaczenia dla jej rozstrzygnięcia.

Odnośnie dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy, dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Natomiast dowód z dokumentu w postaci wyliczeń sporządzonych przez powodów został pominięty, ponieważ stanowił dokument prywatny, który został zakwestionowany przez stronę pozwaną. Dodać należy przy tym, iż kwoty wpłat dokonanych przez powodów na rzecz strony pozwanej mogły zostać ustalone na podstawie niekwestionowanych przez obie strony postępowania dokumentów w postaci zaświadczenia, wystawionego przez pozwaną Bank, a także wyciągu z rachunku bankowego powodów. Ostatecznie kwota wpłat dokonanych przez powodów na rzecz Banku w wykonaniu kwestionowanej Umowy okazała się pomiędzy stronami bezsporna (k. 514 – 515).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości co do żądań głównych: o ustalenie, że Umowa nr (...), zawarta w dniu 07 sierpnia 2009 roku pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym strony pozwanej, jest nieważna oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty 237 352,06 zł. Żądanie główne o zapłatę zostało oddalone jedynie w niewielkim zakresie, dotyczących roszczenia odsetkowego za okres od 16 marca 2021 roku do dnia 02 kwietnia 2021 roku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie żądań ewentualnych.

I. SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 69 UST. 1 I 2 USTAWY PRAWO BANKOWE

Powodowie oparli sformułowane w pozwie żądania główne o zarzut nieważności Umowy kredytu, zawartej przez nich z poprzednikiem prawnym strony pozwanej w dniu 07 sierpnia 2009 roku.

Przechodząc do analizy powyższego zarzutu, w pierwszej kolejności wskazać należy, iż do przedmiotowej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt indeksowany lub denominowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odniesiona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek indeksacji lub denominacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został indeksowany lub denominowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został indeksowany lub denominowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem denominowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu denominowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe – zgodnie z postanowieniami Umowy – zostały wypłacone w walucie polskiej i w takiej też walucie powodowie spłacali raty kapitałowo – odsetkowe z całą pewnością należy mówić o kredycie denominowanym (a więc kredycie złotowym powiązanim z walutą obcą w zakresie przeliczeń kwoty wypłaty i spłaty kredytu), nie zaś kredycie walutowym.

Zgodnie z postanowieniami przedmiotowej Umowy, pozwany Bank miał udzielić Kredytobiorcom kredytu w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 131 224,64 CHF, nie większego niż 346 000 zł na cele mieszkaniowe oraz na dowolny cel (§ 1 ust. 1 – 2 CSU). Stosownie do § 1 ust. 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu wypłacana w złotych miała być określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt był denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Natomiast zgodnie z § 15 ust. 7 pkt 2 lit. a) COU do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych kredytu denominowanego w walucie obcej spłacanego w złotych zastosowanie miał mieć kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Przy czym wskazać należy, iż w Umowie nie podano, jakimi kryteriami Bank miał kierować się, ustalając kursy waluty w tworzonej przez siebie Tabeli kursów.

Przedmiotowa Umowa nie przewidywała zatem możliwości wypłaty kredytu w walucie obcej. Dodać przy tym należy, iż powodowie, wnosząc o kredyt, wskazali, iż są zainteresowani otrzymaniem konkretnej kwoty w złotych polskich na cele mieszkaniowe oraz na dowolny cel, natomiast Bank nie deklarował, że posiada środki w walucie obcej i gotów jest realnie udostępnić je Kredytobiorcom. Waluta CHF pojawiła się we wniosku kredytowym i w samej Umowie tylko jako element mechanizmu przeliczeniowego, służący obniżeniu kosztów udzielanego kredytu, ponieważ z walutą CHF wiązało się niższe oprocentowanie niż dla kredytów złotych.

Mając na uwadze treść wyżej cytowanych postanowień Umowy, stwierdzić należy, iż nie wynikało z nich, jaka konkretnie kwota w złotych polskich miała być wypłacona powodom przez Bank tytułem kredytu. Nie można więc uznać, aby strony doszły do porozumienia co do wszystkich essentialia negotii umowy kredytu. Powodowie w chwili zawierania Umowy znali jedynie kwotę w CHF, stanowiącą podstawę ustalenia salda ich zadłużenia, natomiast o tym, jaka kwota w PLN zostanie im wypłacona dowiedzieli się dopiero w dniu wypłaty kredytu. Przy czym wskazać należy, iż powodowie nie mogli sami ustalić wysokości tej kwoty, ponieważ kursy walut obcych w tworzonej przez Bank (...) kursów nie były publikowane z wyprzedzeniem, lecz w konkretnym dniu, w którym miały obowiązywać.

Postanowienia przedmiotowej Umowy określały kwotę w CHF, którą Bank miał pozostawić do dyspozycji Kredytobiorców, natomiast wypłacie podlegać miała kwota PLN, stanowiąca równowartość podanej w Umowie kwoty w CHF, po jej przeliczeniu według kursu kupna waluty, obowiązującego w Tabeli kursów Banku w dniu uruchomienia środków. Postanowienia Umowy nie dawały zaś jasnej, przejrzystej i obiektywnej podstawy do ustalenia wysokości kwoty kredytu, która miała być wypłacona w PLN. Pomiędzy stronami nie doszło zatem do precyzyjnego i jednoznacznego określenia kwoty kredytu. Zauważyć przy tym należy, iż we wniosku kredytowym powodowie wskazali, iż wnoszą o kwotę kredytu w wysokości 349 751,70 zł (k. 335), w Umowie wskazano, że kwota do wypłaty nie może być większa niż 346 000 zł, natomiast ostatecznie w związku z różnicami kursowymi oprócz kwoty 346 000 zł została im także udzielona kwota 643,71 CHF z przeznaczeniem na wcześniejszą spłatę kredytu (k. 73). Dodać należy – co podnosili powodowie – że wypłacona im kwota 346 000 zł nie odpowiadała wskazanej w Umowie kwocie 131 224,64 CHF.

Podkreślić należy, iż w Umowie nie wskazano konkretnej kwoty w PLN, która miała zostać wypłacona Kredytobiorcom, podano jedynie, iż nie może być to kwota większa niż 346 000 zł. Zgodnie z postanowieniem § 13 ust. 3 COU w przypadku kredytów denominowanych, gdy przyznana kwota kredytu, na skutek różnic kursowych, okazałaby się na dzień uruchomienia ostatniej transzy kredytu kwotą: 1) przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w CSU, Bank miał uruchomić środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz miał dokonać pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej, 2) niewystarczającą do realizacji celu mieszkaniowego, określonego w CSU, Kredytobiorca byłby zobowiązany do uzupełnienia brakującej kwoty ze środków własnych lub ze środków przeznaczonych na dowolny cel. Z postanowienia tego wynika, że pomimo, iż w Umowie wskazano kwotę kredytu 131 224,64 CHF, to Kredytobiorcy mogli otrzymać kwotę w PLN nie odpowiadającą wartości kwoty w CHF. Kredytobiorcy wiedzieli, że otrzymają kwotę w PLN, stanowiącą równowartość podanej w umowie kwoty w CHF, z tym, że nie większą niż 346 000 zł oraz z tym zastrzeżeniem, że: oprócz kwoty 346 000 zł mogli otrzymać dodatkową kwotę, która miała być przeznaczona na wcześniejszą spłatę kredytu bądź mogli otrzymać niższą kwotę niż 346 000 zł a w takim wypadku sami zobowiązani byli „do uzupełnienia brakującej kwoty ze środków własnych”. Również z powyższego postanowienia umownego wynika, iż kwota kredytu w chwili zawarcia Umowy była nieznana a przy tym mogło okazać się, że Kredytobiorcy nie otrzymają kwoty, która potrzebna była im do realizacji celu kredytu.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 stycznia 2003 roku w sprawie III CZP 82/02, jeżeli brakujące essentialia negotii uzupełnił w umowie sam Bank, to składając swoje oświadczenie woli kredytobiorcy nie objęli nim tych istotnych postanowień umowy i skoro nigdy nie wyrazili na to zgody, nie doszło do zawarcia umowy o kredyt. Orzeczenie to wydane zostało w sprawie, w której stan faktyczny dotyczył umowy kredytu, w której w dacie jej podpisania przez kredytobiorcę nie była wpisana kwota kredytu i została ona następnie dopisana przez Bank.

Ponadto w uzasadnieniu wyroku z dnia 01 kwietnia 2011 roku w sprawie III CSK 206/10, Sąd Najwyższy wskazał, że jeśli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązanie nie istnieje. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że do istotnych elementów stosunku zobowiązaniowego należy obowiązek świadczenia, natomiast samo świadczenie jest jedynie realizacją tego obowiązku. Świadczenie musi być oznaczone, gdyż oznaczenie świadczenia w połączeniu z oznaczeniem sposobu zachowania się dłużnika pozwala na ustalenie treści stosunku zobowiązaniowego. Jeśli świadczenie nie zostanie oznaczone, nie można mówić o istnieniu zobowiązania ze względu na brak istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela powyższe poglądy Sądu Najwyższego. Przenosząc je na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż strony przedmiotowej Umowy nie uzgodniły w niej kwoty kredytu, a więc kwoty, która faktycznie zostanie wypłacona powodom w złotych polskich. Przy czym odesłanie do miernika wartości, służącego do ustalenia tej kwoty, nie pozwalało Kredytobiorcom na samodzielne ustalenie kwoty, którą otrzymają od Banku.

Przedmiotowa Umowa nie przewidywała ani wypłaty Kredytobiorcom oznaczonej w Umowie kwoty w CHF (a więc kwoty 131 224,64 CHF) ani też nie wskazywała, jaka konkretnie kwota w PLN zostanie im wypłacona. W Umowie wskazywano, że do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu zastosowanie miał mieć kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 13 ust. 2 COU). Kwota, która miała być wypłacona Kredytobiorcom, nie była zatem znana w chwili zawarcia Umowy.

Umowa przewidywała natomiast kategorię "kwoty kredytu do wypłaty". Kwota ta była wyliczana poprzez pomnożenie kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej (wskazanej w Umowie) przez kurs tej waluty ustalony przez Bank w dniu wypłaty kredytu – nieoznaczony w żaden sposób w dniu zawarcia Umowy. W dniu zawarcia Umowy żadna z jej stron nie знаła zatem kwoty, jaka miała zostać wypłacona powodom jako Kredytobiorcom. Nie doszło również do uzgodnienia wysokości świadczenia Kredytobiorców. Brak określenia tych świadczeń wynikał z pozostawienia Bankowi swobody w określaniu kursu waluty, do której kredyt był denominowany, a następnie kursów waluty wykorzystywanych do wyliczenia kolejnych rat kredytowych. Jak wprost wynika z Umowy, świadczenie zarówno kredytodawcy jak i kredytobiorców miało zostać określone co do wysokości przez Bank po jej zawarciu.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż pomiędzy stronami Umowy nie doszło do uzgodnienia wysokości świadczeń stron tej Umowy.

Ponadto dodać należy za Sądem Najwyższym (wyrok z dnia 05 czerwca 2014 roku w sprawie IV CSK 585/13), że warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie. Natomiast w spornej Umowie nie określono kwoty, którą powodowie mieli otrzymać od Banku tytułem kredytu, zaś Tabela kursów Banku, do której odsyłały klauzule przeliczeniowe, nie została w Umowie zdefiniowana.

Wskazać należy, iż pomimo, że samo zawieranie umów o kredyt denominowany było dopuszczalne w chwili zawierania przedmiotowej Umowy (na zasadzie swobody umów), to – w ocenie Sądu – w tych konkretnych okolicznościach uznać należało, iż przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, ponieważ nie została w niej określona konkretna kwota, którą Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorców w PLN ani nie zostały ustalone obiektywne kryteria, stanowiące podstawę ustalenia tej kwoty. Skoro przedmiotowa Umowa nie spełnia tego wymogu, to stwierdzić należało, iż narusza w/w przepisy ustawy Prawo bankowe.

Dodać należy, iż powyższego wniosku nie zmienia okoliczność, iż w § 13 ust. 3 COU wskazano, w jaki sposób różnice kursowe mogą wpłynąć na wysokość kwoty do wypłaty, gdyż jeden z przykładów zakładał, że na skutek tych różnic Kredytobiorca mógł otrzymać kwotę w PLN niższą niż potrzebna na realizację celu określonego w Umowie a drugi wprawdzie przewidywał, że Kredytobiorca może otrzymać kwotę w PLN, wskazaną w Umowie, ale w takim wypadku

– oprócz tej kwoty otrzymywał także kwotę w CHF przeznaczoną na pomniejszenie salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej.

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, to zastosowanie znajdzie art. 58 § 1 k.c., zgodnie z którym czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Natomiast, w ocenie Sądu, nie istnieją przepisy ustawy, które mogłyby zastąpić nieważne postanowienia umowne.

Wobec powyższego, dzieląc argumenty powodów, zawarte w uzasadnieniu pozwu, stwierdzić należało, iż Umowa kredytu z dnia 07 sierpnia 2009 roku jest nieważna jako sprzeczna z art. 69 UPrB. Umowa o kredyt powinna bowiem określać kwotę środków pieniężnych, którą bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy oraz obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu. Natomiast przedmiotowa Umowa tych wymogów nie spełniała.

II. **SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 353¹ K.C.**

Ponadto w ocenie Sądu, analizowana Umowa jest nieważna także z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu przeliczeniowego – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalonych jednostronnie przez Bank w Tabeli kursów – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Dodać należy, iż w sytuacji, kiedy oznaczenie świadczenia zostało pozostawione jednej ze stron, powinno być ono w zasadzie oparte na obiektywnej podstawie, a nie pozostawione do swobodnego uznania strony, w przeciwnym razie zobowiązanie w większości przypadków byłoby nieważne. Gdyby bowiem wierzyciel miał dokonać oznaczenia świadczenia w sposób dowolny, byłoby to niezgodne z zasadami współżycia społecznego, ponieważ narząłoby interesom dłużnika. Z kolei pozostawienie dowolności dłużnikowi oznaczałoby całkowity brak jego związania, co byłoby sprzeczne z naturą zobowiązania. W każdym razie stanowiłoby to więc naruszenie art. 353¹ k.c. (tak Agnieszka Pyrzyńska w Systemie Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna, tom 5, pod redakcją prof. dr hab. Ewy Łętowskiej, str. 205).

Ponadto stwierdzić należy, iż sprzeczne z istotą każdej umowy jest uzgodnienie przez strony, że o zakresie ich praw i obowiązków zadecyduje na zasadzie swobodnego uznania jedna strona w toku wykonywania umowy. Natomiast taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej Umowie. Kredytodawca zobowiązał się do oddania do dyspozycji Kredytobiorcy kwoty podanej we frankach szwajcarskich, z tym że wypłacie miała podlegać kwota w złotych polskich, stanowiąca równowartość podanej w Umowie kwoty kredytu wyrażonej we frankach szwajcarskich, po jej przeliczeniu według kursu kupna waluty, nie większa niż 3460 000 zł. Natomiast Kredytobiorcy przyjęli na siebie obowiązek spłaty kredytu w złotych polskich, stanowiącej równowartość kwoty raty wyrażonej w walucie, do której kwota kredytu została denominowana (CHF) z zastosowaniem kursu sprzedaży tej waluty. Doszło zatem do waloryzacji kwoty udzielonego kredytu oraz wprowadzenia do Umowy dwuetapowego przeliczenia kwoty kredytu, wyrażonej w walucie obcej na złote polskie przy dokonywaniu wypłaty, a następnie rat wyrażonych w tej walucie na złote polskie w celu określenia kwoty raty do spłaty. W przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości służący tejże waloryzacji (indeksacji lub denominacji), powinien być określany w sposób precyzyjny i obiektywny tak, aby było możliwe jego oznaczenie. W przeciwnym razie nie można uznać, aby został spełniony wymóg oznaczoności świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkuje w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem brakiem uzgodnienia tego elementu umowy. W przedmiotowej Umowie nie zostało zaś ustalone, w jakiej wysokości zostanie wypłacone powodowi świadczenie Banku – nie została określona kwota w złotych polskich, którą Bank miał wypłacić powodowi. W Umowie wskazano, że wypłata środków następuje w złotych a do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 13 ust. 1 i 2 COU). Z kolei wysokość każdej raty w złotych polskich miała być ustalana w oparciu o kurs sprzedaży waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 15 ust. 7 pkt 2 lit. a) COU).

Jednocześnie Umowa nie przewidywała żadnych ograniczeń w określaniu przez Bank kursu waluty w Tabeli kursów. Wbrew stanowisku strony pozwanej, z Umowy nie wynikało, że kurs waluty w Tabeli Banku ma być kursem rynkowym. Umowa pozostawiała zatem Bankowi dowolność w ustalaniu poziomu kursu waluty, stanowiącego podstawę przeliczeń. Ponadto przepisy prawa w chwili zawierania przedmiotowej Umowy nie nakładały na Bank jakichkolwiek ograniczeń w tej mierze. Natomiast sama Umowa nie przewidywała żadnych kryteriów, na podstawie których miałyby być ustalany kurs waluty w Tabeli kursów Banku, a zatem kurs ten mógł być ustalany dowolnie. Nie budzi zaś wątpliwości, że mechanizm przeliczeniowy, który odnosi wartość świadczenia do waluty obcej, powinien opierać się na obiektywnym i weryfikowalnym określeniu kursu tej waluty, służącego do przeliczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 grudnia 2017 roku w sprawie I CSK 139/17, przy waloryzacji nawiązującej do wartości waluty obcej istotne znaczenie ma zawsze odpowiednie określenie miarodajnego kursu tej waluty do waluty polskiej. Natomiast – jak wyżej wyjaśniono – przedmiotowa Umowa tego wymogu nie spełnia. W Umowie tej pozostawiono jednej z jej stron – Bankowi uprawnienie do wskazywania kursu waluty, stanowiącego podstawę przeliczeń do ustalenia świadczeń stron umowy, nie określając przy tym jakichkolwiek kryteriów, którymi Bank miałby kierować się przy ustalaniu tego kursu. Trudno uznać, że stosowanie w toku „denominacji do waluty obcej” kursu, który według swego uznania wskazuje jedna ze stron umowy, może być określony jako miarodajny sposób ustalenia kursu waluty obcej na potrzeby przeliczeń. Zauważyć również należy, iż choć sporna Umowa odnosiła się do waluty obcej jako do miernika wartości świadczenia, do zwrotu którego zobowiązani byli Kredytobiorcy, to przewidywała ona, że do wypłaty kredytu w PLN będzie miał zastosowanie inny kurs niż do spłaty kredytu w PLN (tj. do wypłaty miał zastosowanie kurs kupna waluty a do spłaty – kurs sprzedaży waluty), co powodowało, że nawet jeżeli Kredytobiorcy spłacaliby kredyt w dniu jego wypłaty, kwota do spłaty byłaby wyższa niż kwota im wypłacona z uwagi na fakt, że kurs sprzedaży waluty zawsze jest wyższy niż kurs kupna.

Wobec powyższego, stwierdzić należało, iż Bank przez dowolne określenie kursu waluty w Tabeli kursów mógł jednostronnie kształtować wysokość zobowiązania zarówno swojego (przy wypłacie kredytu) jak i Kredytobiorców (przy spłacie rat kredytu).

Skoro zatem przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, to spełniona została dyspozycja powołanego już wyżej przepisu art. 58 § 1 k.c. Ponadto wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 58 § 3 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Natomiast nie budzi wątpliwości, że bez postanowień odsyłających do Tabeli kursów Banku – a więc postanowień składających się na mechanizm przeliczeniowy, w oparciu o który ustalona miała być kwota kredytu do wypłaty oraz kwoty rat spłaty, Umowa ta nie zostałaby zawarta. Stwierdzić należało zatem, iż jest ona w całości nieważna.

Ponadto podkreślić warto, że świadomość stron nie ma znaczenia dla oceny ważności umowy w kontekście jej niezgodności z prawem, gdyż niezależnie od jej istnienia nieważna umowa nie staje się ważna. Nie ma zatem znaczenia, czy powód i Bank rozumieli mechanizm denominacji (mechanizm zastosowanych w Umowie przeliczeń). Nieważna umowa nie staje się ważna na skutek tego, że jej strony miały świadomość, że zawarte w niej postanowienia skutkują jej nieważnością.

W tym miejscu warto powołać pojawiający się w doktrynie pogląd, zgodnie z którym choć ograniczenia swobody umów obowiązują z mocy prawa, to faktycznie nie wywołają skutku prawnego, jeśli żadna ze stron umowy jej nie zakwestionuje. W konsekwencji np. kontrakt sprzeczny z ustawą może zostać zawarty i być wykonywany tak długo, jak obie strony się na to godzą i żadna nie wystąpi do sądu o stwierdzenie nieważności tej umowy ze względu na naruszenie art. 353¹ k.c. (tak Komentarz do k.c. pod red. Konrada Osajdy, teza 38. do art. 353¹ k.c.).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż wieloletnie wykonywanie przez strony spornej Umowy nie stanowiło przeszkody do badania, czy jej postanowienia zgodne są z ustawą oraz ostatecznie do ustalenia, że była ona nieważna.

Reasumując – uznać należało, że Umowa, zawarta przez powódów z Bankiem w dniu 07 sierpnia 2009 roku, była nieważna z uwagi na: po pierwsze – brak określenia wysokości świadczenia, do spełniania którego zobowiązany był Bank wobec Kredytobiorców (brak wskazania konkretnej kwoty, która podlegać miała wypłacie w PLN) oraz po drugie – pozostawienie Bankowi możliwości jednostronnego i dowolnego określenia wysokości świadczenia stron Umowy przez przyznanie mu uprawnienia do określenia wysokości kursu waluty, służącego do przeliczeń, zarówno przy wypłacie jak i przy spłacie kredytu.

III. ABUZYWNOŚĆ KWESTIONOWANYCH POSTANOWIEŃ UMOWNYCH

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt denominowany do waluty obcej z powodu sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powódów zarzuty dotyczące abuzywności w/w postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu przeliczeniowego stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powódów. Przy czym – z niżej podanych względów – abuzywność ta prowadzi w konsekwencji do nieważności całej Umowy.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie wymienione w w/w przepisie przesłanki, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu przeliczeniowego, odsyłającego do Tabeli kursów Banku, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że powodowie zawarli przedmiotową Umowę jako konsumenci (art. 22¹ k.c.), zaś pozwany Bank zawarł ją w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.). Z zeznań powodów – które Sąd ocenił jako wiarygodne – wynika, że powodowie w chwili zawierania Umowy nie prowadzili działalności gospodarczej, kredyt miał być przeznaczony i faktycznie został przez nich przeznaczony na cele mieszkaniowe oraz na cel dowolny (spłatę innego kredytu powoda). Ponadto status powodów jako konsumentów nie był kwestionowany przez stronę pozwaną.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące denominacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy, która została zawarta na wzorcu umowy.

Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące mechanizmu przeliczeniowego. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli oni realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu, która miała być wypłacona powodom w PLN oraz kwoty spłaty bez odniesienia do Tabeli kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w żaden sposób określone ani też nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W w/w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek

dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy za Sądem Apelacyjnym w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby Bank sprostął powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodów symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich kilku lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła żadnego dowodu na wykazanie faktu wywiązania się z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Podkreślić należy, iż samo zawarcie w pkt 7 na stronie trzeciej Wniosku o kredyt – sformułowanych na druku przez Bank – oświadczeń, że Kredytobiorcy są świadomi ryzyka, wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz zmiany wysokości spreadu walutowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty.

Gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowaliby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Należało również zwrócić uwagę na sposób poinformowania Kredytobiorców o kosztach kredytu. Koszty te – w § 2 CSU – określono szacunkowo na kwotę 239 450,81 zł. Już samo oszacowanie kosztów na określoną kwotę – nawet jeśli z zaznaczeniem, że chodzi o całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia Umowy – należało uznać za mylące, gdyż ze wskazania kwoty kosztów wynikało, że są one ograniczone. Tymczasem – z uwagi na konstrukcję Umowy, wynikającą z zastosowania waloryzacji kredytu kursem waluty obcej – rzeczywisty całkowity koszt zaciągniętego przez powodów kredytu był wielkością nie do przewidzenia i w żaden sposób nieograniczoną, gdyż zależną od uznaniowo wskazywanego przez Bank kursu waluty, według którego kwota kredytu została waloryzowana, a który mógł się zmieniać w sposób nieograniczony. Wskazując na koszty kredytu, pominięto też wielkość spreadu stosowanego przy ustalaniu kursów waluty, które miały być wykorzystane na obu etapach przewidzianej Umową waloryzacji. Takie przedstawienie kosztów kredytu z pominięciem istotnych ich składników należało ocenić jako dezinformujące.

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez Bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem TSUE, wyrażonym w wyroku z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20, art. 5 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. Natomiast kwestionowane postanowienia tych wymogów nie spełniają.

Dodać również należy, iż niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm przeliczeniowy, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zważywszy na powyższe, stwierdzić należało, iż postanowienia § 1 ust. 1 CSU, § 1 ust. 2 COU, § 13 ust. 2 – 3 COU oraz § 15 ust. 7 pkt 2 lit. a) COU stanowiły postanowienia abuzywne. Kształtowały one prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, gdyż przyznawały Bankowi (przedsiębiorcy) uprawnienie do ustalania wysokości świadczenia Kredytobiorców w sposób dowolny, co wynikało z przyznanej mu swobody we wskazywaniu kursu waluty obcej, stosowanego na obu etapach waloryzacji. Abuzywność spornych postanowień wynikała z braku obiektywnych wskaźników, które pozwalałyby na wyliczenie kursu waluty, czego konsekwencją było pozostawienie Bankowi swobody w ich określeniu. Konsument w świetle treści tych postanowień uzależniony był od decyzji Banku, który ustalał kursy potrzebne do przewidzianych Umową przeliczeń w sposób znany tylko Bankowi, na co kredytobiorca nie miał żadnego wpływu, i nie mógł zweryfikować, czy kursy ustalone zostały w sposób obiektywny. Konsumentowi pozostawało jedynie podporządkować się decyzji Banku. Dodać w tym miejscu należy za Sądem Apelacyjnym w Warszawie (wyrok z dnia 21 października 2011 roku, w sprawie VI ACa 420/11), że

skoro Bank może wybrać dowolne i niepoddające się weryfikacji kryteria ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych, stanowiących narzędzie indeksacji (przyp.: w niniejszej sprawie narzędzie służące przeliczeniom) kredytu i rat jego spłaty, wpływając na wysokość własnych korzyści finansowych i generując dla kredytobiorcy dodatkowe i nieprzewidywalne co do wysokości koszty kredytu, klauzule te rażąco naruszają zasadę równowagi kontraktowej stron na niekorzyść konsumentów, a także dobre obyczaje, które nakazują, by ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy, o ile nie wynikają z czynników obiektywnych, były możliwe do przewidzenia, a sposób ich generowania poddawał się weryfikacji.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Ponadto zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Na marginesie dodać należy, iż co do zasady przedsiębiorca stosuje klauzule niedozwolone w celu osiągnięcia większych zysków niż możliwe przy zawieraniu umów zgodnych z zasadami uczciwego obrotu. Jeżeli więc konsekwencją wyeliminowania klauzul niedozwolonych z umowy miałyby być jedynie takie jej ukształtowanie, w wyniku którego przedsiębiorca uzyskiwałby z niej godziwy zysk, to przedsiębiorca nie miałby wystarczającej

motywacji, aby zaprzestać stosowania w zawieranych umowach w/w klauzul. Założyć zatem można, że mając do wyboru umowę z klauzulami niedozwolonymi i szansę na większe korzyści z nich wynikające (jeśli jedyną konsekwencją, która może go spotkać będzie ograniczenie zysku do uczciwego poziomu) i umowę bez klauzul abuzywnych, która zapewni przedsiębiorcy tylko uczciwy zysk, nigdy nie zrezygnowałby on ze stosowania tychże klauzul, gdyż celem każdego przedsiębiorcy jest maksymalizacja zysku.

Z uwagi na wyżej opisany mechanizm działania przedsiębiorców na rynku, w wyroku TSUE z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie C-618/10 stwierdzono, że: „z brzmienia ust. 1 art. 6 dyrektywy 93/13 wynika, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego. Dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, jak wynika z jej art. 7 ust. 1 w związku z jej motywem 24, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków „mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”. W tym kontekście należy zatem stwierdzić, że gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców”.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywnych (§ 1 ust. 1 CSU, § 1 ust. 2, § 13 ust. 2 – 3, § 15 ust. 7 pkt 2 lit a) COU) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP – tak jak chciała tego strona pozwana.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie ma możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu przeliczeniowego, odsyłającego do Tabeli kursów Banku, przepisami o charakterze dyspozytywnym, ponieważ nie istniały takie przepisy, którymi można byłoby uzupełnić luki w Umowie, powstałe na skutek wyeliminowania z niej powyższych postanowień. Konieczne byłoby zatem ustalenie przez Sąd na nowo przedmiotowego stosunku zobowiązaniowego, w zakresie wyeliminowanych postanowień umownych. Nie jest to zaś możliwe z uwagi na brak przepisów umożliwiających ingerencję Sądu w treść zawartego przez strony kontraktu.

Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule przeliczeniowe, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt denominowany do waluty obcej. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących przeliczeń kursowych, odsyłających do Tabeli kursów Banku, prowadzi do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z tego rodzaju kredytem. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu denominowanego do waluty obcej. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt denominowany do waluty obcej postanowień dotyczących mechanizmu przeliczeniowego – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby

uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Doprowadziłoby to bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących powiązania przeliczeń z walutą CHF, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w tej walucie a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Dodać należy, iż dokonując rozważań w kontekście możliwości utrzymania Umowy w mocy Sąd miał na uwadze zasadę *pacta sunt servanda*. Podkreślenia wymaga, iż zasada ta dotyczy tych umów, które zostały ważnie zawarte, jak też tych, które po wyłączeniu z ich treści klauzul niedozwolonych, dają się utrzymać w mocy. Natomiast skoro istniały omówione wyżej powody do uznania przedmiotowej Umowy za nieważną, ewentualnie za niemożliwą do dalszego wykonywania z uwagi na wyeliminowanie jako niedozwolonych takich jej postanowień, które dotyczyły istotnych ustaleń umownych, to sam fakt obowiązywania w polskim systemie prawnym zasady, że umów należy przestrzegać, nie mógł skutkować oddaleniem powodztwa. Sąd miał także na uwadze zasadę, że w razie wątpliwości postanowieniom umowy należy przypisać takie znaczenie, które pozwoli na jej utrzymanie w mocy. Przesłanką stosowania tej zasady są wątpliwości, co do treści umowy. Sporna Umowa tymczasem, w sposób jasny pozostawiała kwestię ustalania potrzebnych do jej wykonywania kursów walut w gestii Banku, nie pozostawiając w tej mierze żadnych uprawnień po stronie Kredytobiorców. Nie wynikał z niej też żaden mechanizm ograniczenia skutków denominacji, który mógłby utrzymać „kwotę kredytu do spłaty” na poziomie zbliżonym do „kwoty kredytu do wypłaty”. To samo dotyczy swobody, z którą pozwany Bank mógł określać wysokość świadczenia powodów, przesyłając im zawiadomienia o wysokości rat.

Niezależnie zatem od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek jej sprzeczności z przepisami art. 69 ust. 1 i 2 UPrB oraz art. 353¹ k.c. czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności wskazanych wyżej postanowień umownych (prowadzących w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

IV. ZARZUTY DOTYCZĄCE INSTRUMENTU FINANSOWEGO, ZAWARTEGO W UMOWIE

W tym miejscu, odnosząc się do zarzutu powodów, iż mechanizm przeliczeniowy, zawarty w umowie kredytu stanowi instrument finansowy, tj. swap walutowo-procentowy, wskazać należy, iż w ocenie Sądu nie jest on trafny.

Po pierwsze – zauważyć należy, iż Kredytobiorcy, zawierając umowę kredytu denominowanego do waluty obcej, zawierają w istocie umowę kredytową oprocentowaną według ściśle określonej stopy procentowej z zastrzeżeniem, że odsetki będą naliczane od kwoty wyrażonej w CHF, stanowiącej równowartość pożyczonej im kwoty w złotych. Nie ma w tym wypadku podstaw do doszukiwania się na siłę konstrukcji jakiegokolwiek instrumentu finansowego. Treść stosunku prawnego łączącego Bank z Kredytobiorcami określała treść zawartej Umowy a wszelkie próby wywodzenia – wbrew treści tej Umowy – że jest to jakakolwiek inna umowa, czy wręcz instrument finansowy, należy uznać za niezasadne.

Po drugie – wskazać należy, że kwestia możliwości traktowania kredytu walutowego jako instrumentu finansowego była poddana pod ocenę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-312/14, na skutek pytania prejudycjalnego zadane przez sąd węgierski na gruncie sprawy (...) Bank (...). przeciwko M. L. i M. L.. Stanowisko Trybunału w tym zakresie zostało wyrażone w wydanym w tej sprawie wyroku z dnia 03 grudnia 2015 roku. Orzeczenie to zapadło na gruncie pytań postawionych przez sąd odsyłający, mających rozbudowaną treść, lecz sprowadzających się do kwestii: Czy kredyt walutowy przewidujący w swojej konstrukcji wypłatę środków po znanym kursie, a następnie spłatę po kursie przyszłym (nieznanym) jest w istocie „skomplikowanym instrumentem finansowym”? Czy taki instrument finansowy podlega regulacji tzw. dyrektywy (...) i czy w związku z tym bank był zobowiązany do dokonania czynności wymaganych tą dyrektywą? Czy obejście przez bank wymogów dyrektywy (...) oznacza, że umowa zawarta z klientem jest nieważna?

Trybunał Sprawiedliwości, rozstrzygając w przedmiocie zadanych mu pytań, sprowadził poddaną jego ocenie kwestię do udzielenia odpowiedzi na pytanie: „Czy transakcje dokonywane przez instytucję kredytową, polegające na

wymianie kwot denominowanych w walucie obcej na walutę krajową, w celu obliczenia kwot kredytu i zwrotu kredytu, zgodnie z postanowieniami umowy kredytu dotyczącymi kursów wymiany, mogą zostać zakwalifikowane do usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy (...)” (akapit 53 orzeczenia Trybunału). Odpowiadając na takie pytanie Trybunał stwierdził, iż transakcje wymiany, które są wyłącznie dodatkowe wobec udzielenia i zwrotu kredytu konsumenckiego denominowanego w walucie obcej, to jest ograniczają się do wymiany, na podstawie kursu kupna lub sprzedaży danej waluty obcej, kwot kredytu i rat wyrażonych w tej walucie (waluta rozliczeniowa) na walutę krajową (waluta płatnicza) nie stanowią usług inwestycyjnych ani działalności inwestycyjnej w rozumieniu dyrektywy (...). Trybunał wskazał w szczególności, że: „Jedyną funkcją takich transakcji jest posłużenie za sposoby wykonania istotnych zobowiązań płatniczych z umowy kredytu, czyli udostępnienie kapitału przez kredytodawcę i zwrot tego kapitału wraz z odsetkami przez kredytobiorcę. Celem tych transakcji nie jest realizacja inwestycji, gdyż konsument zamierza wyłącznie uzyskać fundusze na nabycie dobra konsumpcyjnego lub świadczenie usługi, a nie na przykład zarządzać ryzykiem kursowym czy spekulować kursami wymiany walut obcych” (akapit 57 orzeczenia). Udzielając odpowiedzi na zadane pytania TSUE wskazał, że artykuł 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG, należy interpretować w ten sposób, że z zastrzeżeniem weryfikacji dokonanej przez sąd odsyłający, nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej w rozumieniu tego przepisu niektóre transakcje wymiany, dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, polegające na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty mającego zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży wspomnianej waluty mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w ocenie Sądu konstrukcja umowy kredytu denominowanego do waluty obcej łączącej strony, nie zawiera jakiegokolwiek „skomplikowanego instrumentu finansowego”. Z treści Umowy, ale także z zeznań powodów wynika, iż ich celem było uzyskanie środków pieniężnych w walucie PLN na sfinansowanie remontu domu i na spłatę innego kredytu w PLN. Natomiast przeliczenia walutowe związane z zastosowaniem waluty obcej zostały w Umowie określone. Inną kwestią jest – o czym była mowa wyżej – iż mechanizm przeliczeniowy został skonstruowany w „wadliwy” sposób.

V. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

Kolejno wskazać należy, iż niewątpliwie głównym celem, jaki powodowie w niniejszej sprawie chcieli osiągnąć, było wyeliminowanie Umowy zawartej z pozwanym Bankiem z obrotu prawnego, a więc doprowadzenie do sytuacji, w której przestaje ona istnieć ze wszystkimi tego konsekwencjami.

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powodowie nie mieli interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy kredytu.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków prawnych i praw, ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może

on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i z konieczności zapobieżenia temu zagrożeniu. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

W ocenie Sądu, powodowie mają zatem interes prawny w żądaniu ustalenia w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż samo powództwo o zapłatę nie rozstrzygnęłoby w sposób definitywny istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich przedmiotową Umową. Rozstrzygnięcie żądania o zapłatę zakończy bowiem jedynie spór co do zwrotu kwot, które już zostały zapłacone na podstawie tej Umowy, nie rozstrzygnie zaś co do zasadności lub niezasadności żądań Banku co do niezapłaconych jeszcze rat kredytu. Jedynie zatem ustalenie, czy strony są związane przedmiotową Umową, w pełny sposób zabezpieczy interes powodów. Rozstrzygnie kwestię podstawową, tj. czy powodów wiąże z pozwanym Bankiem Umowa o kredyt, czy nie. Usunie zatem niepewność co do tego, czy powodowie nadal są zobowiązani wobec pozwanego Banku do dokonywania spłaty rat kredytu na podstawie tej Umowy. Zapobiegnie więc dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z tej Umowy. W ocenie Sądu, ustalenie nieważności spornej Umowy orzeczeniem Sądu stanowić będzie także podstawę dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami.

Dodać należy również, iż ustalające orzeczenie Sąd będzie miało wpływ także na roszczenie o wykreślenie z księgi wieczystej hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu. Wskazać przy tym należy, iż powództwa oparte na art. 189 k.p.c. i art. 10 ustawy z dnia 06 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2019 roku, poz. 2204 z późn. zm.) realizują odrębne kategorie roszczeń procesowych, stanowiące dwa niezależne środki ochrony prawnej, oparte na różnych przesłankach i zmierzające do osiągnięcia odmiennego celu. Powództwo z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece służy uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym aktualnym na dzień orzekania. Zmierza do zaspokojenia roszczenia typu rzeczowego i pozostaje w ścisłym związku z ustrojową funkcją ksiąg wieczystych. Ponadto wskazać należy, iż hipoteka wygasa na skutek wygaśnięcia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką (art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). Bez ustalającego rozstrzygnięcia Sądu co do związania stron przedmiotową Umową, stosunek prawny wynikający z tej Umowy istniałby nadal. Dopiero zatem orzeczenie Sądu ustalające, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, spowodowałoby możliwość wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej.

Zważywszy na powyższe, Sąd ustalił, że Umowa o kredyt z dnia 07 sierpnia 2009 roku jest nieważna (pkt II sentencji wyroku).

VI. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna – a więc że stosunek prawny z niej wynikający nie istnieje – strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Wskazać przy tym należy, iż strona pozwana nie kwestionowała faktu, że w okresie objętym pozwem sporna Umowa była wykonywana przez powodów, tj. że powodowie spełniali świadczenia w celu wywiązania się ze swych obowiązków umownych. Skoro powodowie spełnili w okresie objętym pozwem świadczenia w wysokości wskazywanej w pozwie, choćby poprzez zezwolenie na pobieranie stosownych kwot z ich rachunku bankowego, to po ustaleniu, że Umowa

była nieważna, mieli prawo domagać się ich zwrotu. Uzasadnione było zatem żądanie powodów o zasądzenie od strony pozwanej kwoty stanowiącej sumę wpłat dokonanych przez nich w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie zażądali zasądzenia od pozwanego Banku łącznie na ich rzecz kwoty 237 352,06 zł, wskazując, iż kwota ta stanowi sumę rat kapitałowo – odsetkowych oraz innych opłat uiszczonych przez nich na rzecz pozwanego Banku w okresie od kwietnia 2011 roku do marca 2021 roku łącznie. Od wskazanej kwoty, powodowie domagali się zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Mając na uwadze, iż wskazana przez powodów suma wpłat dokonanych przez nich w w/w okresie nie była kwestionowana przez stronę pozwaną, a ponadto wynikała z zaświadczenia Banku i z wyciągu z rachunku bankowego powodów, Sąd w całości uwzględnił żądanie powodów co do kwoty głównej, zasądzając od strony pozwanej kwotę 237 352,06 zł na rzecz powodów do ich majątku wspólnego (pkt I sentencji wyroku). Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika bowiem, że w chwili zawierania Umowy powodowie byli małżeństwem, nie zawierali umów majątkowych małżeńskich oraz spłacali kredyt ze środków pochodzących z majątku objętego ich wspólnością majątkową małżeńską.

VII. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 455 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd miał przy tym na uwadze, iż w niniejszej sprawie powodowie wezwali stronę pozwaną do zapłaty pismem z dnia 09 marca 2021 roku. Strona pozwana nie kwestionowała, że odebrała to pismo, natomiast z elektronicznego śledzenia przesyłki polecanej wynika, iż pismo to zostało odebrane przez stronę pozwaną w dniu 15 marca 2021 roku (k. 70 – 71). Od tego zatem dnia stronie pozwanej zaczął biec 14-dniowy termin zapłaty wyznaczony jej przez powodów w wezwaniu do zapłaty – przy czym powodowie wskazali, że mają być to dni robocze. Odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zatem zasądzone od dnia 03 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty. Natomiast w pozostałym zakresie, a więc co do żądania odsetkowego za okres od 16 marca 2021 roku do 02 kwietnia 2021 roku powództwo zostało oddalone, o czym Sąd orzekł w pkt III sentencji wyroku.

VIII. ZARZUT PRZEDAWNIENTA

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów.

Odnośnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż zgodnie m.in. z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem. Ponadto wskazać należy, iż przedawnieniu nie ulegają roszczenia niepieniężne o ustalenie, oparte na art. 189 k.p.c.

Natomiast odnośnie roszczenia powodów o zapłatę, wskazać należy, iż Sąd nie podzielił argumentów strony pozwanej, że ma do niego zastosowanie 2-letni termin przedawnienia ani też argumentów, że do roszczenia powodów ma zastosowanie 3 – letni termin przedawnienia przewidziany dla świadczeń okresowych. W ocenie Sądu, do roszczenia powodów ma zastosowanie ogólny termin przedawnienia. Co do zaś kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to w niniejszej sprawie, Sąd – dzieląc argumentację, zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w

sprawie C-485/19 – uznał, że termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie niedozwolonych postanowień umownych – skutkujących nieważnością umowy – a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powodów nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznali powodowie w 2018 roku na podstawie przekazów medialnych (k. 516 – 517). Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w marcu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powodów o zapłatę nie przedawniło się.

IX. ZARZUT NADUŻYCIA PRAWA PODMIOTOWEGO

Sąd nie podzielił także zarzutu strony pozwanej dotyczącego naruszenia przez powodów art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W ocenie Sądu, strona pozwana, która w przedmiotowej Umowie zastosowała postanowienia nieuczciwe, nie może skutecznie czynić powodom zarzutu z tego powodu, że dochodzą swoich roszczeń w związku ze stosowaniem przez Bank klauzul abuzywnych. Zgodnie bowiem z tzw. „zasadą czystych rąk” na nadużycie prawa podmiotowego przez przeciwnika procesowego, nie może skutecznie powołać się strona, która sama narusza zasady współzycia społecznego.

X. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powodowie ulegli tylko w nieznacznej części swego żądania, tj. co do części żądania odsetkowego. Wobec tego, kosztami postępowania Sąd w całości obciążył stronę pozwaną. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powodów do ich majątku wspólnego kwotę 11 868 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powodów, będącego radcą prawnym (zgodnie z § 2 pkt 7 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych t.j. Dz.U. z 2018 roku poz. 265) oraz kwota 68 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictw. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt IV wyroku).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)